

3894/1976 ΕΦ ΑΘ

Επειδή κατά το άρθρον 78παρ2 του ν.δ. 17.7./13.8.1923-περί ειδικών διατάξεων επί ανωνύμων εταιριών, όπερ εφαρμόζεται και επί της φορτωτικής, ούσης δικαιογράφου εκ των περί ών το άρθρον τούτο, κατά του νομιμοποιημένου ως κατόχου του δικογράφου δύναται ο οφειλέτης ν αντιτάξη αντιρρήσεις μόνον α) αφορώσας το κύρος της εν τω δικαιογράφω ιδίας αυτού δηλώσεως, β) συναγομένης εκ του περιεχομένου του εγγράφου και γ) ανηκούσας εις αυτόν αμέσως κατά του κατόχου. εις την φορτωτικήν, ως δικαιόγραφον εις διαταγήν, δύναται να καταχωρώνται συμπληρωματικάί ρήτραι, αι οποίαι είναι ισχυραί και υποχρεούν τους συμβληθέντας, εφόσον δεν αντίκεινται εις τα χρηστά ήθη, την δημοσίαν τάξιν ή εις κανόνας αναγκαστικού δικαίου. Είναι δυνατόν επίσης δια των ρητρών αυτών να γίνεται χρήσις ορου τινός, μη καταχωριζομένου εξ ολοκλήρου εις αυτήν, αλλ'επισημαινομένου σαφώς εις αυτήν δι αναφοράς εις άλλο ωρισμένον και συγκεκριμένον έγγραφον, ως είναι και το ναυλοσύμφωνον, το οποίον, εφ όσον δεν συνταγή, αντικαθιστά η φορτωτική (άρθρ. 108 ΚΙΝΔ).Ειδικώς επί φορτωτικής, εις ήν περίπτωσιν οι συμβληθέντες είναι διαφόρου ιθαγενείας, δύναται να περιληφθή όρος, καθ'όν πάσα μεταξύ των αναφουμένη διαφορά εκ της συμβάσεως της μεταφοράς, θα επιλύηται δια διαιτησίας, διεξαχθησομένης εις την αλλοδαπήν. Η τοιαύτη ρήτρα υποχρεοί και το Ελληνικόν Δημόσιον, όταν εις διαταγήν τούτου εξεδόθη η φορτωτική, μη κωλυομένης της εφαρμογής της εκ της μη τηρήσεως των υπό του αρθρου 49 ΕισΝΚΠολΔ προβλεπομένων διαιτυώσεων δια την υπό του Δημοσίου συνομολόγησιν διαιτησίας, διότι η διάταξις αύτη είναι εσωτερικής και ουχί διεθνούς δημοσίας τάξεως και δεν παρακωλύει την παρά του Δημοσίου συνομολόγησιν εν συναπτομένη παρ'αυτού συμβάσει, περιβεβλημένη διεθνή χαρακτήρα, διαιτητικής ρήτρας, προβλεπούσης την υποβολήν εις διαιτησίαν εν τη αλλοδαπή διενεργουμένην επί πασών των εν σχέσει προς την σύμβασιν ταύτην αναφουμένων διαφορών (ΑΠ 565/1965 ΕΕμπΔ 1Ζ` 289, ΕΦΑΘ 3023/1958 ΕΕμπΔ Ι` 181, εφθεσ 1905/1963 ΕΕμπΔ ΙΕ`95,ΕΦΑΘ 16/1963 ΕΕμπΔΙΔ`80, ΕΦΑΘ 1666/1961 ΕΕμπΔ 1961.437). Άλλως και το Δημόσιον υπόκειται εις την διεθνή σύμβασιν της Ν. Υόρκης της 10.6.1958, κυρωθείσαν δια του ν.δ. 4220/19 19.9.1961 "περί κυρώσεως της εν Ν. Υόρκη την 10.6.1958 υπογραφείσης συμβάσεως περί αναγνωρίσεως και εκτελέσεως αλλοδαπών διαιτητικών αποφάσεων", κατά το άρθρον 2 της οποίας έκαστον των συμβαλλομένων μερών αναγνωρίζει την συμφωνίαν δια της οποίας τα μέρη υποχρεούνται να υποβάλωσιν εις διαιτησίαν απάσας τας διαφοράς ή ωρισμένας εκ των διαφορών, αίτινες ανεφύησαν ή θα ηδύνατο ν αναφύωσι μεταξύ των αναφορικώς προς συγκεκριμένην έννομον σχέσιν, συμβατικήν ή εξωσυμβατικήν, αναφερομένην εις θέμα επιδεκτικόν ρυθμίσεως δια διαιτησίας: Εγγραφος συμφωνία κατά την διάταξιν ταύτην νοείται διαιτητική ρήτρα, περιληφθείσα εν συμβάσει ή εις συνυποσχετικόν, άτινα υπεγράφησαν υπό των μερών ή περιέχοντα εις ανταλλαγήν επιστολών ή τηλεγραφημάτων. Εις την περίπτωσιν ταύτην το Δικαστήριον του συμβληθέντος Κράτους, το οποίον επιλαμβάνεται αγωγής δια θέμα, δια το οποίον έχει γίνει συμφωνία να λυθή δια διαιτησίας, υποχρεούται τη αιτήσει του ενός των διαδίκων να παραπέμψη τα μέρη εις την διαιτησίαν, εκτός εάν διαπιστώση, ότι η περί διαιτησίας συμφωνία είναι ακυρος, ανενεργός ή μη επιδεκτική εφαρμογής εφ όσον η περί διαιτησίας συμφωνία έχει περιληφθή εις την φορτωτικήν και είναι πλήρης, ουδεμία αμφιβολία γεννάται, ότι αύτη υποχρεοί τον επ ονόματι του οποίου εξεδόθη η φορτωτική, αλλά και τον οιονδήποτε κομιστήν ταύτης δι οπισθογραφήσεως. Ζήτημα γεννάται μόνον δια την περίπτωσιν, κατά την οποίαν δια της φορτωτικής γίνεται παραπομπή εις όρον περί διαιτησίας, περιλαμβανόμενον εις το ναυλοσύμφωνον, εφ όσον έχει συνταγή τοιοούτον ή και εις άλλο έγγραφον, σαφώς όμως επισημαινόμενον εις την φορτωτικήν. Δια την περίπτωσιν ταύτην είναι αναγκαίον να

ερευνηθή, εάν η παραπομπή είναι ρητή και ευκρινής, ερμηνευόμενη κατ'αντικειμενικήν κρίσιν και συμφώνως προς τα συναλλακτικά ήθη, ουχί δ'απλώς κατά διερεύνησιν της βουλήσεως των συμβληθέντων εκναυλωτού και ναυλωτού, ήτις τελευταία ερμηνεία αρκεί εν τη περιπτώσει καθ'ήν ο παραλήπτης προβάλλει υπέρ εαυτού και κατά του μεταφορέως την ύπαρξιν τοιαύτης ρήτρας, ενσωματωθείσης εις την φορτωτικήν (ΟΛΑΠ 236/1966 ΕΕμπΔ 12.290). Συναλλακτικά ήθη, άτινα θα ληφθώσιν υπ όψει, δέν είναι τα εν Ελλάδι κρατούντα, αλλά τα διεθνή τοιαύτα επί παρομοίων υποθέσεων. Τόσον η αντικειμενική κρίσις, όσον και τα συναλλακτικά ήθη, τα οποία θα ληφθώσιν υπ όψει δια την ερμηνείαν της τοιαύτης ρήτρας, πρέπει να εκτίθενται σαφώς εν τη αποφάσει. Η εις την φορτωτικήν περιεχομένη ρήτρα περί διαιτη σίας παρέχει εις το μεταφορέα, εναγόμενον υπό του κομιστού της φορτωτικής, ασκούντος εξ ιδίου δικαίου την κατά του μεταφορέως απαίτησίν του δι έλλειμμα ή βλάβην του φορτίου δυνατότητα να προβάλη κατά του κομιστού της φορτωτικής την ένστασιν ελλείψεως δικαιοδοσίας των τακτικών δικαστηρίων και την παραπομπήν της διαφοράς εις διαιτησίαν. Το επιλαμβανόμενον της υποθέσεως δικαστήριον εις την περίπτωσιν ταύτην θα ερευνηθή, εάν εγένετο ρητή και ευκρινής συμφωνία περί διαιτησίας δια της φορτωτικής, οπότε και ο εις διαταγήν του οποίου εξεδόθη η φορτωτική δεσμεύεται δια ταύτης ή εγένετο παραπομπή εις ειδικήν ρήτραν του ναυλοσυμφώνου ή άλλου εγγράφου, οπότε πρέπει να ερευνηθή κατ αντικειμενικήν κρίσιν και συμφώνως προς τα συναλλακτικά έθιμα (εφ όσον πρόκειται περί διεθνούς συμφωνίας), εάν εγένετο ρητή και ευκρινής παραπομπή εις την τοιαύτην ρήτραν και να εκθέση εις την απόφασίν του πραγματικά γεγονότα, εφ ών εστήριξε την κρίσιν του, ώστε να είναι ευχερής ο έλεγχος υπό του ανωτέρω δικαστηρίου. Εν προκειμένω το εκκαλούν-ενάγον Ελληνικόν Δημόσιον δια της υπό την κρίσιν του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου αχθείσης αγωγής του εξέθηκεν, ότι δια του ατμοπλοίου "Ε", αφιχθέντος εις Πειραιά την 15.9.1973, του οποίου εφοπλίστρια, άλλως εκναυλώτρια, τυγχάνει η εναγομένη αλλοδαπή εταιρία, έδει να κομισθή εξ Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής φορτίον χύδην σίτου, συνολικού βάρους 22.505.928 χιλ., ανήκον εις τούτο (ενάγον). Ο σίτος ούτος εφορτώθη την 30.9.1973 εις Ν. της Βιργινίας ΗΠΑ υπό του εκεί φορτωτικού οικου ... επ ονόματι του Ελ. Δημοσίου και ειδικώτερον του Υπουργείου Εμπορίου (Δ/ σις Εφοδιασμού), εξεδόθη δ'εν τω τόπω της φορτώσεως υπό του οικου..., ενεργούντος ως πράκτορος και αντιπροσώπου της εναγομένης, η από 30.8.1973 φορτωτική εις διαταγήν του Υπουργείου Εμπορίου. Η φόρτωσις αύτη, προς πιστοποίησιν της οποίας εξεδόθη η εν λόγω φορτωτική, εγένετο εις εκτέλεσιν σχετικής συμβάσεως μεταφοράς, καταρτισθείσης μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου, μέσω των νομίμων εκπροσώπων του και των νομίμων εκπροσώπων της εναγομένης. Περαιτέρω, ισχυριζόμενον το εκκαλούν, ότι κατά την άφιξιν του πλοίου εις Πειραιά και κατά την παραλαβήν του φορτίου υπό των προς τούτο αρμοδίως εξουσιοδοτημένων δημοσίων υπηρεσιών, διεπιστώθη έλλειμμα 59.428 χιλ. αξίας δραχ. 300.408,50, ητήσατο να υποχρεωθή η εναγομένη, εις την αντισυμβατικήν συμπεριφοράν της οποίας ή αδικοπραξίαν των οργάνων της απέδωσε το έλλειμμα, να πληρώση εις αυτό το ποσό τούτον, εντόκως από 6 Οκτωθρίου 1973. Κατά την πρώτην ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου συζήτησιν της αγωγής ταύτης, η εναγομένη προβαλε την ένστασιν ελλείψεως δικαιοδοσίας του δικαστηρίου προς εκδίκασιν της διαφοράς ταύτης, πηγαζούσης εκ της ρηθείσης φορτωτικής, λόγω συμπεφωνημένης διαιτητικής ρήτρας και δη διότι δια της υπ αριθ. 9 ρήτρας της ενδίκου φορτωτικής συνεφωνήθη να εφαρμόζωνται εις τας εκ της φορτωτικής ταύτης σχέσεις άπαντες οι όροι, προϋποθέσεις και διατάξεις των περί απεργίας, εκφορτώσεως δια φορτηγίδων και διαιτησίας ρητρών του τυποποιημένου ναυλοσυμφώνου "centron", κατά δε την διαιτητικήν ρήτραν του τυποποιημένου ναυλοσυμφώνου "centron" άπασαι αι διαφοραί από και ρού εις καιρόν απορρέουσαι εκ του παρόντος συμβολαίου, θα παραπέμπωνται, εκτός εάν τα μέρη ήθελον αμέσως συμφωνήσει δι ένα μόνον διαιτητήν, εις

οριστική διαιτησίαν δύο διαιτητών, διεξαγόντων εργασίας εν Λονδίνω και οίτινες δέον να είναι μέλη του Μπώλτικ (Χρηματιστηρίου ναύλων εν Λονδίνω) και ασχολούμενοι εις την θαλασσίαν εμπορίαν και ή την εμπορίαν γεννημάτων, ενός διοριζομένου υφ εκάστου των μερών, με εξουσίαν προς τούτους διαιτητάς να διορίσουν ένα επιδιαιτητήν. Οιαδήποτε απαίτησις δέον να γίνη εγγράφως και ο διαιτητής του αξιούντος δέον να διορισθή εντός τριών μηνών από της τελικής εκφορτώσεως και εις περίπτωσιν, καθ'ήν η διάταξις αύτη δεν εκπληρωθή, η απαίτησις θα θεωρήται ως εγκαταληφθείσα οριστικώς και απολύτως παραγεγραμμένη. Διαιτητική απόφασις δεν θα δύναται, ν αμφισβητηθή ή να θεωρηθή ανίσχυρος επί τω λόγω, ότι οιοσδήποτε εκ των διαιτητών δεν είναι εξειδικευμένος κατά τ' ανωτέρω, εκτός εάν διατυπωθή εναντίωσις, όπως ενεργήση ως διαιτητής, πριν ή εκδοθή η διαιτητική απόφασις. Οσον αφορά δε την περί διαιτησίας ρήτραν του ναυλοσυμφώνου **centron** η εναγομένη ισχυρίσθη περαιτέρω τα εξής : Από μακρού χρόνου και δη από 10ετηρίδων, εις διαφόρους συνδιασκέψεις μεταξύ πλοιοκτητών - εφοπλιστών - ασφαλιστών και διαφόρων μεγάλων εμπορικών οίκων των κυριότερων ναυτιλιακών και εμποροθηριομηχανικών κρατών, συνετάγησαν, ενεκρίθησαν και υιοθετήθησαν, χάριν ευκολίας των συναλλαγών, τύποι ναυλοσυμφώνου και φορτωτικών ωρισμένου και σταθερού περιεχομένου, τα κείμενα των οποίων, εκτυπωθέντα και εκτυπούμενα συνεχώς, κυκλοφορούν ανά τον κόσμον, φέροντος ωρισμένης ονομασίας, ως π.χ. "**medcon**", "**polkon**", "**centrocon**", "**baltimel939**" κλπ. (ναυλοσύμφωνα), "**general cargo form berth term grain bill of lading** κτλ(φορτωτική). Τα περιεχόμενα των εν λόγω ναυλοσυμφώνων και φορτωτικών είναι σταθερά και γνωστά εις τους συναλλασσομένους, οι οποίοι, χάριν ευκολίας και ταχύτητος των συναλλαγών, αναφέρονται εις τα τυποποιημένα ταύτα ναυλοσύμφωνα και φορτωτικά ή εις συγκεκριμένα μέρη και ρήτρας τούτων, χωρίς να παραθέτουν εις τας μεταξύ των συμβάσεις και συμφωνίας τα κείμενα των εν λόγω τυποποιημένων ναυλοσυμφώνων ή φορτωτικών ή των συγκεκριμένων τμημάτων ή όρων τούτων. Η διεθνής αύτη εμποροναυτική τακτική, ασκουμένη από 10ετηρίδων ήδη εν συνειδήσει δικαίου, έχει δημιουργήσει διεθνές εμποροναυτικόν έθιμον, άλλως διεθνή εμποροναυτική συνήθειαν και ως εκ της ομοιομόρφου ασκήσεως έχει επικρατήσει και ισχύει διεθνώς εν Ελλάδι. Κατά συνέπειαν η δια της υπ αριθ. 9 ρήτρας της ενδίκου φορτωτικής συμφωνία περί εφαρμογής εις τας εξ αυτής σχέσεις της διαιτητικής ρήτρας του τυποποιημένου ναυλοσυμφώνου **centron** έχει πλήρη ισχύν και εφαρμογήν, δεσμεύουσα και το αντίδικον, τοσούτο μάλλον καθ'όσον η εν προκειμένω συναλλαξαμένη φορτώτρια του επίδικου φορτίου και πρώτη λήπτρια της ενδίκου φορτωτικής εταιρίας... απεδέχθη την συμφωνίαν ταύτην και εγνώριζε την διαιτητικήν ρήτραν του ναυλοσυμφώνου **centrocom**. Το αντίδικον εγνώριζεν, άλλως ώφειλο να γνωρίζη εκ της δικαιοπαρόχου του φορτωτρίας εταιρίας, τους όρους της επίδικου μεταφοράς, περιληφθέντας εις την φορτωτικήν, ει οίς και τον όρον περί επιλύσεως των διαφορών δια διαιτησίας, τον οποίον άλλως τε όρον περί διαιτησίας επληροφορήθη ευθύς ως έλαβεν εις χείρας του την ένδικον φορτωτικήν, δυνάμει της οποίας και παρέλαβε το φορτίον. Το Δημόσιον ηρνήθη ότι υπάρχει τοιούτος όρος εις το ναυλοσύμφωνον, άλλως και αν υφίσταται, στερείται νομίμων δια το Δημόσιον συνεπειών, καθ'όσον δεν γίνεται ευκρινής εις τον όρον αυτόν παραπομπή εις την καλύψασαν την επίδικον μεταφοράν φορτωτικήν, δια δε της εφέσεως του ισχυρίζεται ότι η ρήτρα 9 της φορτωτικής αναφέρει, ότι οι όροι και συμφωνίαι αφορώσαι απεργίας και ρήτραν διαιτησίας του ναυλοσυμφώνου να έχουν εφαρμογήν και συνέπειαν είναι άοριστος και ουχί ευκρινής. Το πρωτοβάθμιον δικαστήριον δεν ηρεύνησε τον ως άνω ισχυρισμόν της εναγομένης, προκειμένου να κρίνη κατ αντικειμενικήν κρίσιν και συμφώνως προς τα συναλλατικά ήθη, εάν εγένετο ρητή και ευκρινής παραπομπή εις την ως άνω του ναυλοσυμφώνου **centrocom** ότι εκ των υπό της εναγομένης προσκομιζομένων εις τε την Αγγλικήν γλώσσαν και εν επισήμω μεταφράσει εις την Ελληνικήν των ως άνω ναυλοσυμφώνου και φορτωτικής αποδεικνύεται, η εν αυτοίς ύπαρξις

των προμνησθεισών ρητών υπό το προδιαληφθέν αυτών περιεχόμενον αντιστοίχως, υπ ό αύται αποτελούν τω όντι νομίμους και εγκύρους ρήτρας περί διαιτησίας, δεσμευούσης και το Ελ. Δημόσιον. Ούτως όμως πράξαν δεν εστήριξε την απόφασίν του επί αποδεδειγμένων πραγματικών περιστατικών, δεδομένου δε ότι υφίσταται διαφωνία μεταξύ των διαδίκων περί της ακριβούς διατυπώσεως της υπ αριθ. 9 ρήτρας της φορτωτικής, έδει να διαταχθή πραγματογνωμοσύνη, κατ άρθρον 454 κπολΔ, δια την μετάφρασιν του ορου τούτου, ως και του τοιούτου (39ον) περί διαιτησίας του ναυλοσυμφώνου ρητηΓοροη. Περαιτέρω προ να ερμηνευθή η ρήτρα αύτη κατ αντικειμενικήν κρίσιν και συμφώνως προς τα διεθνή συναλλακτικά ήθη, έδει να διαταχθή απόδειξις, αρνουμένου του Δημοσίου, περί της κατά τους ισχυρισμούς της εναγομένης διαμορφώσεως διεθνούς εμποροναυτικού εθίμου ή διεθνούς εμποροναυτικής συνθηείας. Τοιούτον τι έθιμον τυχόν υφιστάμενον εξακολουθεί να ισχύη και μετά τον Αστικόν Κώδικα, εφ όσον δεν αναφέρεται εις θέματα ρυθμιζόμενα υπ' αυτού. Ειδικώτερον όμως προκειμένου περί διαφορών του εμπορικού δικαίου τα μεν έθιμα συμπληρούν τα κενά του εμπορικού δικαίου, οι δε συνήθειαι χρησιμεύουν δια την ερμηνείαν και συμπλήρωσιν της βουλήσεως των συμβληθέντων (ΕΦΑΘ 9781 1960 Ε.Δ. 2.566). Σημειωτέον ότι ουδέις των διαδίκων επικαλείται εν προκειμένω την σύνταξιν ναυλοσυμφώνου, ούτε προσκομίζεται τοιούτον, τα δε υπό της εναγομένης (εφεσιβλήτου) προσκομιζόμενα τοιαύτα είναι αφενός μεν απλώς εντυπον ναυλοσυμφώνου, τύπου ρητηΓοροη και προσκομίζεται και εν πρωτοτύπω και εν μετάφρασει μόνον του 39ου ορου δια την διαπίστωσιν του περιεχομένου αυτού, εις όν παραπέμπει η υπ αριθ. 9 ρήτρα της φορτωτικής, αφ ετέρου δε χρονοναυλοσύμφωνον από 3.10.1972, διού η εναγομένη παρεχώρησεν εις την εναγομένην την εκμετάλλευσιν και ναυτικήν διεύθυνσιν και διαχείρισιν του πλοίου. Κατ ακολουθίαν τούτων, δεκτού καθισταμένου ως ουσία βασίμου του μοναδικού λόγου της υπό κρίσιν εφέσεως, δι ού το Δημόσιον ισχυρίζεται ότι το πρωτοβάθμιον δικαστήριον όλως αορίστως εδέξατο δια της εκκαλουμένης αποφάσεώς του, ότι, κατ' αντικειμενικήν κρίσιν και συμφώνως προς τα επί παρομοίων υποθέσεων κρατούντα συναλλακτικά ήθη, οι εκ παρομοίων φορτωτικών εις τας οποίας δεν υπάρχει ρητή και ευκρινής παραπομπή εις τας ειδικάς ρήτρας του ναυλοσυμφώνου, έλκοντες τα προς αποζημίωσιν δικαιώματά των εξ ελλείμματος και βλάβης του εν Ελλάδι παραδιδόμενου φορτίου, επιλύουντας διαφοράς των δια διαιτησίας, αφού εν προκειμένω ουδόλως προκύπτει, ότι δια της ενδίκου φορτωτικής εγένετο ρητή και ευκρινής παραπομπή εις την εν λόγω ρήτραν του ναυλοσυμφώνου και έδει ν απορριφθή η περί ελλείψεως δικαιοδοσίας ένστασις του δικαστηρίου, εξαφανισθή η εκκαλουμένη απόφασις καθ'όλας αυτής τας διατάξεις και διακρατηθή η υπόθεσις αύτη παρά τω δικαστηρίω τούτω επί τω τέλει όπως διαταχθώσιν αποδείξεις και πραγματογνωμοσύνη επί των ως άνω θεμάτων κατά τα εν τω διατακτικώ οριζόμενα και επιφυλαχθή το δικαστήριον δια την έκδοσιν της οριστικής αποφάσεώς του μετά την νέαν ενώπιον αυτού συζήτησιν της υποθέσεως, διεξαχθησομένην μετά την διεξαγωγήν των αποδείξεων.